НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

ОБСЄ Організація з безпеки та співробітництва в Європі

Повідомлення про корупцію

Гайд

Зміст

1. Що таке корупція 4
Види корупції та відповідальність за них 7

2. До кого звернутись 10
Підслідність правоохоронних органів 11
Повноваження НАЗК 13
Компетенція інших органів та установ 14

3. Хто може повідомити 15
Різниця між викривачами та заявниками 17

4. Що вказати в повідомленні 19

Загальні вимоги 20
Особливості повідомлень до НАЗК 22
Фактичні дані, які можуть бути перевірені 29

5. Як повідомити про корупцію 31

Способи подачі та канали повідомлень 32
Контакти спеціально уповноважених органів та ДБР 33
Розгляд повідомлень 34
Оскарження дій чи бездіяльності органів 36

Список скорочень 37

1. Що таке корупція

Визначення

→ **Корупція** — це використання службових повноважень для отримання неправомірної вигоди. Корупційні дії вчиняють як ті, хто вимагає чи одержує таку вигоду, так і ті, хто її надає, обіцяє чи пропонує, неважливо — для себе чи для когось іншого.

Корупція = спеціальний суб'єкт + службові повноваження + неправомірна вигода

→ **Спеціальні суб'єкти** — особи, що виконують функції держави або місцевого самоврядування та прирівняні до них (детальний перелік в Законі* — QR).

→ **Службові повноваження** — права та обов'язки, офіційно надані особі для реалізації завдань, передбачених її посадою чи службовою діяльністю. Це може бути прийняття кадрових чи виробничих рішень, розпорядження державним майном тощо.

→ **Неправомірна вигода** — будь-яка матеріальна або нематеріальна вигода, у тому числі переваги, пільги та послуги, які незаконно обіцяють, пропонують, надають або одержують — від хабарів до знижок на товари і кар'єрних переваг.

Порушення вважається корупцією лише за умови поєднання цих ознак.

Факт

Залежно від конкретної ситуації від 18,6% до 69,9% громадян не відрізняють корупцію від інших видів правопорушень**.

**Див. список скорочень на задньому форзаці.*

***Джерело соціологічних даних — опитування «Корупція в Україні 2025: розуміння, сприйняття, поширеність».*

Приклад

Тут і далі всі приклади є змодельованими для кращої ілюстрації матеріалу.

Корупція

Щоб прискорити отримання дозволу на будівництво, компанія неформально сплачує кошти посадовцям міської ради.

Посадовці міськради отримують особисту вигоду без законних на те підстав; компанія надає посадовцям неправомірну вигоду, щоб схилити їх до протиправного використання своїх службових повноважень.

Не корупція

Компанія сплачує міській раді додаткову суму для прискореного отримання дозволу на будівництво відповідно до офіційного прейскуранту.

Компанія діє у законний спосіб, адже сплата додаткових коштів передбачена офіційно.

Корупція є не тільки в органах державної влади та у місцевому самоврядуванні, а й у приватній сфері, зокрема в бізнесі, за що також передбачена відповідальність.

Види корупції та відповідальність за них

Є *три види порушень*, що мають стосунок до корупції:

- корупційні правопорушення;
- правопорушення, пов'язані з корупцією;
- інші порушення Закону.

Кожне з порушень має свої ознаки, відрізняється рівнем суспільної небезпеки та характером відповідальності.

Вид порушення	Зміст	Можливі види відповідальності	Приклад
Корупційні правопорушення	Це, власне, корупція — дії, що мають відповідні ознаки (службове становище + неправомірна вигода). Йдеться про кримінальні злочини — привласнення державного майна, нецільове використання бюджетних коштів, зловживання владою, надання неправомірної вигоди службовій особі тощо. Перелік кримінальних корупційних правопорушень — у примітці до ст. 45 ККУ.	Кримінальна Дисциплінарна Цивільно-правова	Керівник районного управління освіти організував закупівлю обладнання для шкільних їдалень за завищеними цінами. Переплата склала понад 2 млн грн. Суд виніс посадовцю вирок за розтрату бюджетних коштів та призначив покарання у вигляді позбавлення волі на 7 років з конфіскацією майна та забороною обіймати посади протягом 3-х років.

Вид порушення	Зміст	Можливі види відповідальності	Приклад
Правопорушення, пов'язані з корупцією	Дії, в яких немає ознак корупції, однак які порушують вимоги та обмеження Закону, наприклад, обмеження щодо одержання подарунків, сумісництва чи конфлікту інтересів. Це ще не корупція, але порушення правил, які допомагають запобігати корупційним проявам.	Кримінальна Адміністративна Дисциплінарна Цивільно-правова	Міський голова під час сесії міськради проголосував за виділення земельних ділянок фірмі, яка фінансувала його виборчу кампанію. Суд притягнув мера до адміністративної відповідальності за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, призначивши йому штраф.
Інші порушення Закону	Стосуються, зокрема, недотримання правил етичної поведінки, розголошення інформації про викривача, порушення вимог щодо організації антикорупційної роботи в установі. У разі їх виявлення НАЗК вносить припис для усунення порушень антикорупційного законодавства. Винні у таких порушеннях особи можуть притягатися до відповідальності, найчастіше дисциплінарної.	Дисциплінарна	Керівниця центрального органу виконавчої влади з власної ініціативи звільнила антикорупційного уповноваженого, не повідомивши про це НАЗК. НАЗК внесло очільниці держоргану припис з вимогою усунути порушення та скасувати незаконний наказ про звільнення уповноваженого.

Є також механізми, в межах яких не обов'язково доводити вину особи та притягувати її до кримінальної чи адміністративної відповідальності. Натомість санкції застосовуються до активів, які особа не могла придбати за офіційні доходи, а також не підтвердила законність їх походження. Такі активи називають *необґрунтованими*, а їх стягнення — *цивільною конфіскацією*.

Приклад

Посадовець придбав авто, на яке не мав офіційних доходів, та оформив його на свого батька, хоча сам регулярно користувався придбаним транспортом. Різниця між законними доходами службовця та вартістю автівки склала 5 млн грн.

Вищий антикорупційний суд визнав транспортний засіб необґрунтованим активом та постановив стягнути його в дохід держави (*цивільно-правова відповідальність*). Після того, як рішення суду набрало законної сили, посадовця звільнили з посади (*дисциплінарна відповідальність*).

Факт

У 2025 році правоохоронці розслідували понад 29 тис. кримінальних корупційних справ; протоколи про вчинення адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією складено стосовно майже 7,5 тис. осіб.

Більше статистики:

Інформацію про осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, можна переглянути у Реєстрі порушників:

2. До кого звернутись

Протидією корупції в Україні займаються насамперед спеціально уповноважені органи — Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), Національне антикорупційне бюро (НАБУ), Національна поліція, органи прокуратури, — а також Державне бюро розслідувань (ДБР).

Підслідність правоохоронних органів

НАБУ

Розслідує визначені кримінальні правопорушення, наприклад зловживання впливом, відмивання злочинних доходів, нецільове використання бюджетних коштів, *коли наявна хоча б одна з таких умов*:

- злочин вчинено топпосадовцями (наприклад міністрами, народними депутатами, суддями (крім суддів ВАКС), керівниками органів прокуратури, очільниками центральних органів виконавчої влади (категорія “А”));
- йдеться про великі суми хабарів чи завданої шкоди (розмір неправомірної вигоди ≥ 500 ПМ (понад 1,6 млн грн у 2026 р.) або завдана шкода ≥ 5000 ПМ (понад 16,6 млн грн у 2026 р.));
- хабар пропонують або дають особі, яка підслідна НАБУ (пункт 1).

Приклад

Депутат обласної ради запропонував підприємцю за винагороду змінити цільове призначення земельної ділянки. В обмін на частку у статутному капіталі компанії, яка мала стати власником цих ділянок, він обіцяв домовитись про ухвалення потрібного рішення з мером міста та депутатами міської ради.

Справу розслідує НАБУ, оскільки кваліфікація злочину (зловживання впливом) та особа порушника (депутат обласної ради) підслідні Бюро.

ДБР

Розслідує кримінальні корупційні злочини,
якщо їх вчинили:

- службові особи НАБУ та САП;
- високопосадовці, правоохоронці, судді та військовослужбовці у справах, не підслідних НАБУ.

Приклад

Суддя ВАКС придбала та оформила на близьких осіб майно, вартість якого на 15 млн грн перевищує її законні доходи. Справу про незаконне збагачення в цьому випадку розслідує ДБР, адже судді ВАКС не підслідні НАБУ. Заступник міністра, зловживаючи службовим становищем, знищив офіційний документ у власних інтересах. Також кейс ДБР, бо зазначена "корупційна" стаття ККУ не належить до підслідності НАБУ.

Національна поліція

- Розслідує корупційні правопорушення, не підслідні НАБУ та ДБР (зокрема і справи про побутову корупцію).
- Складає протоколи про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією (передусім щодо конфлікту інтересів стосовно більшості посадовців, крім тих, хто займає відповідальне або особливо відповідальне становище).

Приклад

Секретарка комісії сільської ради, яка надає компенсації за пошкоджене війною майно, вимагала у громадян гроші за оформлення державної допомоги на відновлення житла. Загальна сума отриманих хабарів склала 650 тис. грн. Підслідність Національної поліції, оскільки ані посада порушниці, ані розмір хабара не відповідають умовам підслідності НАБУ та ДБР.

Детальніше про підслідність правоохоронних органів - у ст. 216 КПК.

Повноваження НАЗК

НАЗК

Не є правоохоронним органом та не проводить розслідувань, натомість має повноваження з фінансового контролю, запобігання конфлікту інтересів, захисту прав викривачів тощо.

Зокрема, до НАЗК можна повідомити про порушення:

- вимог фінансового контролю (декларування недостовірної інформації, несвоєчасне подання декларацій, набуття необґрунтованих активів);
- вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;
- обмежень щодо одержання подарунків, суміщення та сумісництва з іншою діяльністю, спільної роботи близьких осіб;
- прав викривачів, зокрема трудових;
- правил етичної поведінки (політична нейтральність, неупередженість, нерозголошення інформації).

Приклад

Народна депутатка звернулася до державного органу з депутатським зверненням, щоб отримати інформацію у приватних інтересах. Парламентарка діяла в умовах реального конфлікту інтересів, тож НАЗК склало щодо неї протокол та направило його до суду.

Факт

21% українців заявляють про достатню обізнаність щодо діяльності Національної поліції, 8,7% — стосовно діяльності НАБУ, 7,8% — ДБР та 5,6% — НАЗК.

Компетенція інших органів та установ

На практиці часто трапляються ситуації, які не мають ознак корупції, не є порушеннями, пов'язаними з корупцією, та не стосуються службовців, на яких поширюється дія Закону. Наприклад, натяки на "подяки", корисливі призначення зайвих ліків або інші прояви недоброчесної поведінки працівників у закладах освіти чи охорони здоров'я. У таких випадках доцільно подавати звернення (скарги, заяви) безпосередньо до цих закладів та установ.

Кожна державна та комунальна організація зобов'язана дотримуватися антикорупційного законодавства та забезпечувати доброчесну поведінку працівників. В багатьох сферах для цього діють спеціальні етичні кодекси, наприклад, Кодекс етичної поведінки медичних працівників.

В подібних ситуаціях варто зважати на ієрархію, звернувшись спочатку до керівника недоброчесного працівника, у разі відсутності реакції — до органу, якому підпорядковується ця установа, і далі за принципом підпорядкування.

Приклад

Викладач університету повідомив, що не прийматиме іспит в тих студентів, які не купили його книжку. В такому випадку варто спочатку звернутися до декана факультету або ректора університету, адже якщо поскаржитися відразу до міністерства, первинне звернення все одно направлять для розгляду в університет.

3. Хто може повідомити

Повідомити про корупцію в Україні може будь-яка особа, якій стали відомі факти таких порушень. Не має значення, чи це громадянин України, іноземець або особа без громадянства, з яких мотивів повідомляє чи з яких джерел отримана інформація — це не впливає на можливість бути заявником.

Є два статуси осіб, які повідомляють про факти корупції:

- **викривачі** — це “інсайдери”, джерелом інформації про корупцію для яких є офіційна діяльність у певній сфері, відомості “зсередини”;
- **заявники** — всі, кому стало відомо про корупційне порушення з інших джерел.

Відмінність у статусах зумовлює різні гарантії захисту та відповідні стимули.

Різниця між викривачами та заявниками

	Викривач	Заявник
Джерело інформації	Трудова, професійна, господарська, громадська (у т. ч. волонтерська), наукова діяльність, служба та навчання	Також будь-яке інше джерело, не пов'язане з роботою в державних чи комунальних органах, установах та підприємствах
Спеціальні гарантії захисту	Захист трудових прав (від звільнення, зміни умов праці), психологічна та правова допомога	Загальні права, визначені законодавством (на отримання інформації про результати розгляду заяви, на оскарження тощо)
Право на грошову винагороду	Має виключне право на отримання 10% від суми завданої шкоди чи хабара, якщо викрив кримінальний корупційний злочин	Не передбачено законодавством
Про що повідомляє	Лише про корупцію, інститут викривання в інших сферах поки не запроваджено в Україні	Про будь-яке порушення
Чи може повідомити про корупційні факти з відкритих джерел	Повідомлення таких даних не дозволить отримати статус викривача	Може повідомити про виявлені у відкритих джерелах факти
Статус особи	Тільки фізична особа	Фізична та юридична особа

Факт

Понад 58% населення негативно ставиться до корупції, водночас тільки близько 7% на практиці повідомили про корупційні ситуації компетентним органам.

Із понад 10 000 повідомлень, поданих через Єдиний портал повідомлень викривачів, понад 91% належать заявникам, трохи більше 2% — викривачам (станом на кінець травня 2026 року).

Гайд для викривачів корупції:

Тест на перевірку знань про викривання корупції:

Приклад

Викривач

Працівник департаменту міської ради під час виконання службових обов'язків виявив та зібрав факти зловживань керівником цього підрозділу, який за відкати приймав рішення про закупівлі послуг у конкретних **підприємців.**

Працівник департаменту — викривач, оскільки виявив корупційні зловживання під час своєї службової діяльності.

Заявник

Пенсіонерка зафіксувала та повідомила компетентним органам, що її сусідка-суддя постійно користується люксовими авто, яких немає в її електронній декларації.

Пенсіонерка — заявник, бо отримала відомості про можливі порушення як зовнішня спостерігачка, не залучена до будь-якої інституційної діяльності.

4. Що вказати в повідомленні

Загальні вимоги

Повідомляючи про корупцію до будь-якого органу, варто зважати як на його компетенцію або підслідність (див. розділ 2), так і на необхідність повідомляти саме фактичні відомості про порушення.

→ **Фактичні відомості** — це чіткі дані, що підтверджують можливе правопорушення. Їм властива об'єктивність (існують незалежно від суб'єктивних оцінок, суджень і припущень) та достовірність (можуть бути підтверджені доказами або свідками). Ці ознаки дозволяють перевірити повідомлену інформацію та вжити заходів, якщо вона підтвердиться.

Фактичні відомості у повідомленні дають відповіді на такі запитання:

- → **що** конкретно відбулося (в чому суть порушення, які дії були вчинені, під час яких подій чи процедур);
- → **хто** саме вчинив порушення (ПІБ, посада);
- → **де** це сталося (в якому місці чи в якій організації);
- → **коли** це трапилося (дата, проміжок часу);
- → які **докази** це підтверджують (документи, фото, свідки у разі наявності).

Приклад

Фактичні відомості для розгляду повідомлення:

Наявні

Директор державної установи “Центр пульмонології” Павленко Д.І. протягом червня 2024 — листопада 2025 рр. погоджував з менеджеркою із закупівель підприємства ТОВ “Медсервіс” Артеменко В. Г. тендерну документацію для закупівлі медичного обладнання, внаслідок чого саме з цією фірмою протягом вказаного періоду було укладено 8 договорів на постачання медичних масок та шприців за завищеними цінами (загальна сума переплати орієнтовно склала понад 1,4 млн грн). До повідомлення додаю копії тендерних документів, зокрема специфікацій до договорів, інформацію про цінові пропозиції інших учасників закупівель. Маю також свідка — працівника відділу закупівель зазначеної установи, Устименка О. М.

Відсутні

Мер міста Зоряне Капітаненко регулярно проводить зустрічі в неформальній обстановці з бізнесменом Крикливим, завод якого вже багато років продає місту неякісну бруківку. За відкритою інформацією, Капітаненко і Крикливий є кумами, тому мер, очевидно, сприяє бізнесу свого друга за рахунок міського бюджету. Вбачаю в діях пана Капітаненка конфлікт інтересів та зловживання впливом (стаття 369-2 Кримінального кодексу).

Особливості повідомлень до НАЗК

Якщо інформація в повідомленні до НАЗК 1) відповідає повноваженням органу (с. 13), 2) містить фактичні відомості, які можна перевірити, та 3) стосується осіб, на яких поширюється дія Закону (ч. 1 ст. 3), — таке повідомлення підлягає розгляду, основними результатами якого можуть бути:

- проведення повної перевірки декларації;
- здійснення моніторингу способу життя;
- моніторинг конфлікту інтересів;
- перевірка своєчасності подання декларації.

Повна перевірка декларації дає змогу встановити:

- достовірність задекларованої інформації;
- точність оцінки задекларованих активів;
- ознаки незаконного збагачення чи необгрунтованості активів;
- наявність конфлікту інтересів.

Проведення повної перевірки декларації за результатами розгляду повідомлення

Проводиться

- стосовно "щорічних" декларацій (у тому числі тих, що подаються після звільнення) та декларацій "при звільненні";
- у період здійснення декларантом діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування, а також протягом 3 років після припинення такої діяльності.

Не проводиться

- щодо декларацій "кандидата на посаду";
- щодо повідомлень про суттєві зміни у майновому стані;
- якщо на момент розгляду повідомлення закінчились строки давності притягнення до адміністративної (2 роки з моменту подання декларації) або кримінальної (3 роки з моменту подання) відповідальності (тому у 2026 р. перевіряються тільки декларації за 2024 та 2025 рр.);
- якщо сума виявлених розбіжностей у декларації менша за 150 ПМ (нижня межа для кваліфікації правопорушення та притягнення винних до юридичної відповідальності).

Відповідальність за порушення в деклараціях (на прикладі поданих за 2025 р.)

Вид порушення	Поріг відповідальності	Вид відповідальності та кваліфікація
подання завідомо недостовірних відомостей	150 ПМ - 750 ПМ (499 тис. 200 грн - 2 млн 496 тис. грн)	адміністративна відповідальність (ст. 172-6 КУпАП)
подання завідомо недостовірних відомостей	750 ПМ - 2 500 ПМ (2 млн 496 тис. грн - 8 млн 320 тис. грн)	кримінальна відповідальність (ч. 1 ст. 366-2 ККУ)
	понад 2 500 ПМ (понад 8 млн 320 тис. грн)	кримінальна відповідальність (ч. 2 ст. 366-2 ККУ)
незаконне збагачення	понад 3 000 ПМ (9 млн 984 тис. грн)	кримінальна відповідальність (ст. 368-5 ККУ)

Для кваліфікації порушень застосовується ПМ, встановлений на дату подання декларації:
ПМ 2025 р. (для декларацій, поданих за 2024 р.) - 3 028 грн
ПМ 2026 р. (для декларацій, поданих за 2025 р.) - 3 328 грн

Чи достатньо у вас даних для того, аби НАЗК могло розпочати повну перевірку декларації посадовця за вашим повідомленням?

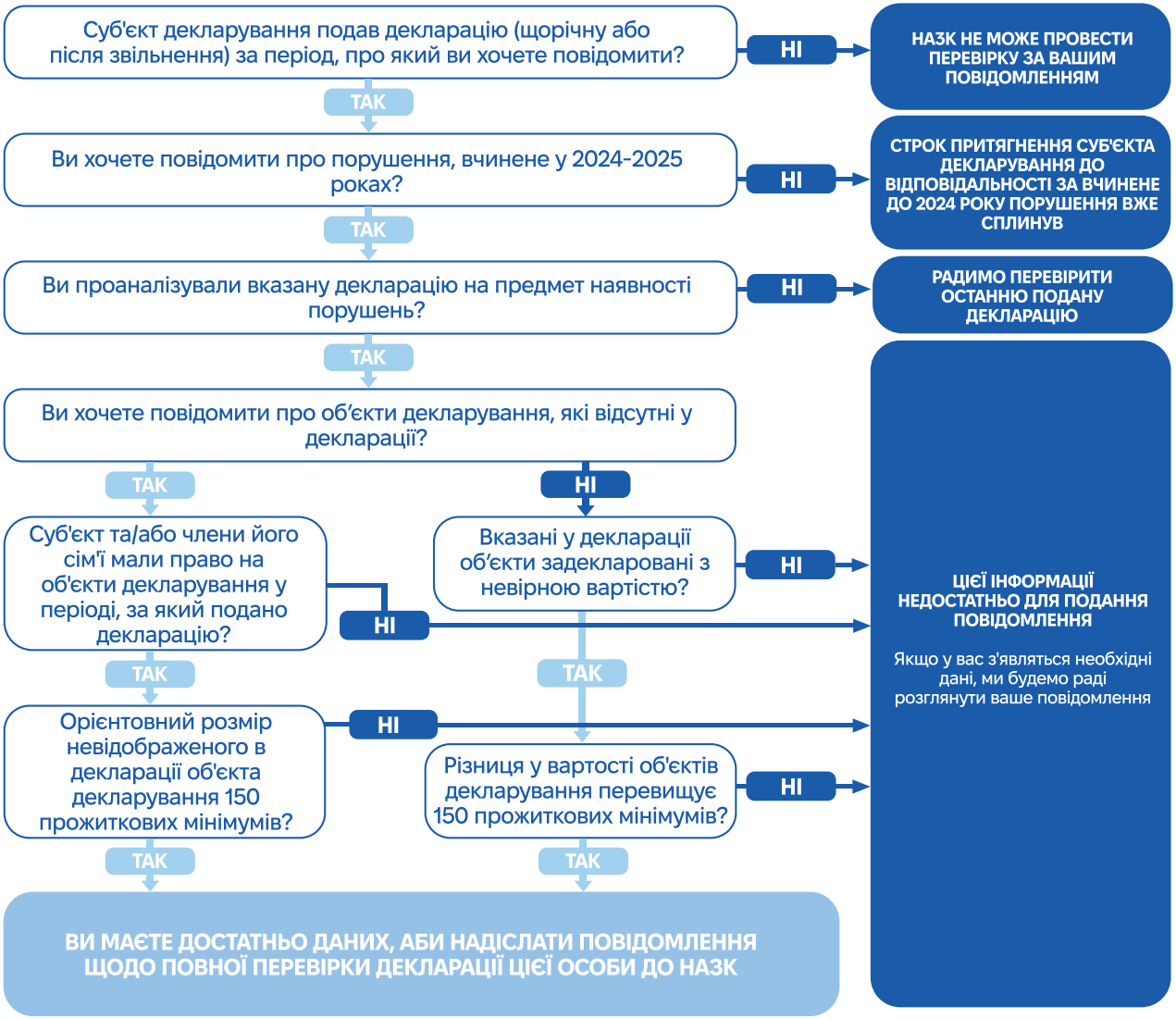

Інформація про повні перевірки декларацій посадовців:

Приклад

Інспектор податкової служби не вказав у щорічній декларації дохід дружини від продажу майна на майже 3 млн грн (недостовірні відомості).

→ **Моніторинг способу життя (МСЖ)** - це перевірка відповідності реального рівня життя службовця його офіційним доходам.

МСЖ може розпочатися, якщо декларант:

- витрачає кошти на дорогі активи (автомобілі, нерухомість) або вартісні подорожі, перельоти, відпочинок, на які в нього бракує задекларованих статків;
- оплачує товари і послуги, навчання, престижні хобі, витрати на які не співвідносяться з офіційними фінансовими можливостями;
- користується дороговартісною нерухомістю чи автомобілями, яких немає в декларації, але є ознаки, що ці активи придбані за дорученням самого декларанта;

Після підтвердження достовірності цих фактів (за допомогою довіреностей, страхових полісів, фото та відеоматеріалів, зокрема з соцмереж) встановлюється різниця між активами, які часто оформлені на інших осіб, та законними доходами публічного службовця. Залежно від розміру такої різниці наслідком МСЖ може бути:

- стягнення необґрунтованих активів у дохід держави (цивільна конфіскація) без доведення факту кримінального злочину та винуватості декларанта. Це працює, якщо а) активи набуті після 28.11.2019 р., б) різниця між їх вартістю та офіційними доходами перебуває в діапазоні 750 ПМ - 3000 ПМ (1 млн 505 тис. 250 грн - 9 млн 984 тис. грн)*.
- притягнення до кримінальної відповідальності за незаконне збагачення (ст. 368-5 ККУ), якщо різниця перевищує 3 000 ПМ (НАЗК передає матеріали до правоохоронних органів).

**для визначення нижньої межі вартості (750 ПМ) використовується прожитковий мінімум для працездатних осіб станом на 28.11.2019 р., коли механізм був законодавчо впроваджений (2007 грн), для верхньої межі (3 000 ПМ) - прожитковий мінімум, встановлений на конкретний період (3 328 грн у 2026 р.)*

Чи достатньо у вас даних для того, аби НАЗК могло розпочати моніторинг способу життя особи за вашим повідомленням?

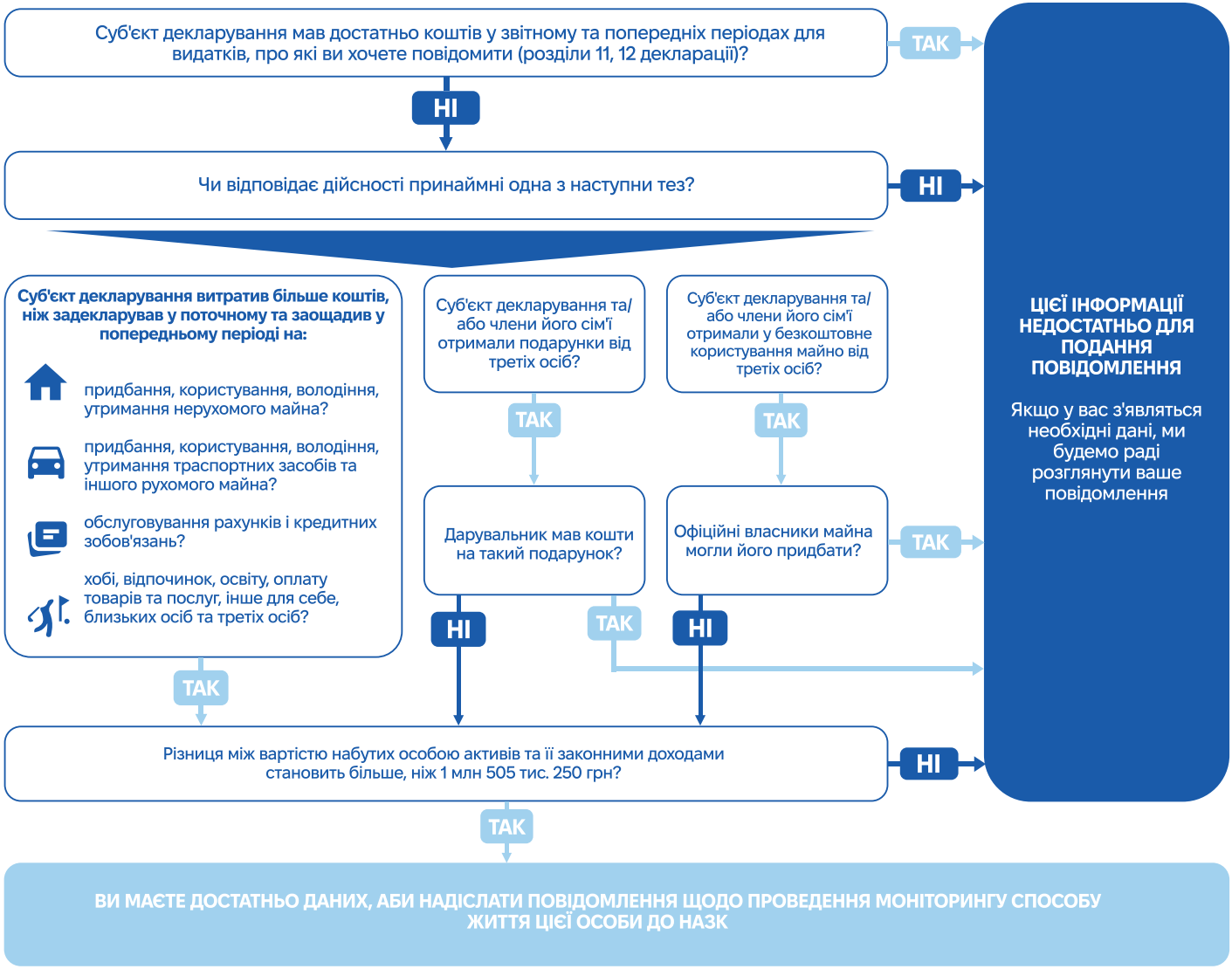

Приклад

Керівниця правоохоронного органу декларує користування квартирою вартістю 7 млн грн, яка оформлена на третю особу, але насправді придбана за кошти та за дорученням самої посадовиці, в якої немає офіційних доходів на таке майно (необґрунтований актив, який підлягає стягненню на користь держави).

→ **Моніторинг конфлікту інтересів** — виявлення суперечностей між приватним інтересом публічного службовця та його повноваженнями, що впливає на об'єктивність та неупередженість ухвалюваних ним рішень.

Конфлікт інтересів виникає, якщо службовець:

- має приватний інтерес (майновий чи немайновий, зумовлений сімейними, дружніми стосунками або іншими обставинами);
- наділений повноваженнями приймати рішення з тих питань, в яких у нього є приватний інтерес;
- може діяти на власний розсуд в межах юридично допустимих дій (має дискреційні повноваження).

За відсутності хоча б однієї з ознак ситуація не вважається конфліктом інтересів.

Види конфлікту інтересів

Потенційний

Службовець має приватний інтерес у сфері своїх повноважень, але ще не ухвалив рішення (поки є лише можливість реалізувати повноваження).

Реальний

Під впливом приватного інтересу службовець вчинив дії, які суперечать інтересам держави або громади (повноваження вже реалізовані).

Приклад

Серед підлеглих директора держпідприємства є його донька. Відтак у керівника є приватний інтерес, який може вплинути на об'єктивність його рішень, наприклад, щодо преміювання.

Керівник держпідприємства підписує наказ про преміювання працівників, у тому числі й своєї доньки. При цьому не має значення, хто саме ініціював призначення премії та запропонував її розмір.

Факт

У 2025 р. за результатами розгляду повідомлень про корупцію, поданих до НАЗК, 319 матеріалів передано для проведення повних перевірок декларацій, 33 матеріали для МСЖ, розпочато 30 моніторингів щодо конфлікту інтересів.

Тест на виявлення конфлікту інтересів:

Фактичні дані, які можуть бути перевірені

Нерухомість

- кадастровий номер земельної ділянки / реєстраційний номер об'єкта нерухомості
- фото-/відеофіксація
- дані, що підтверджують користування об'єктом нерухомості:
    - договір оренди
    - квитанції про оплату оренди та комунальних послуг
    - показання третіх осіб
    - спостереження за особою.

Транспорт

- номер та модель автомобіля
- дані щодо вартості
- підтвердження користування транспортним засобом суб'єктом декларування чи членами його сім'ї:
    - перетин кордону на вказаному транспорті
    - довіреність на користування
    - відеофіксація з камер
    - протоколи про адмін. правопорушення
    - квитанції про оплату паркування
    - штрафи тощо.

Дані про вартість рухомого й нерухомого майна з сайтів купівлі-продажу («auto.ria», «dom.ria») можна використати для орієнтовної оцінки, але вони не є офіційним джерелом. Водночас документальні результати незалежної експертної оцінки можуть бути підтвердженням заниженої/завищеної вартості.

Незадекларовані видатки

- обставини здійснення та орієнтовні суми видатків, які повинні перевищувати 50 ПМ
- копії підтвердних документів (квитанції, чеки, тощо).

Подаючи повідомлення про корупцію, ви не зобов'язані збирати й надавати всі можливі докази правопорушення, визначати його кваліфікацію та знати всі процесуальні нюанси. Достатньо вказати доступні вам факти, які можна перевірити і підтвердити для початку офіційних процедур. Водночас наведені рекомендації підвищують шанси на оперативність та результативність розгляду повідомлень.

Пам'ятайте: важливо надавати лише допустимі, зібрані в законний спосіб докази!

5. Як повідомити про корупцію

Способи подачі та канали повідомлень

Повідомити про корупцію до компетентних органів можна за допомогою різних форматів, зважаючи на ваші можливості, обставини та застереження, зокрема:

- письмово або усно (наприклад через телефонну лінію);
- із зазначенням інформації про автора чи анонімно;
- очно (на особистому прийомі) або дистанційно (поштовою службою, електронною поштою, за допомогою онлайн-форми тощо).

Подати повідомлення можна через такі канали:

- Внутрішні - для повідомлення про корупцію всередині організації (спеціальні телефонні лінії та Єдиний портал повідомлень викривачів).
- Регулярні - повідомлення до НАБУ, ДБР, Національної поліції, прокуратури та НАЗК (гарячі телефонні лінії, пошта, онлайн-форми тощо).
- Зовнішні - для передачі інформації через фізичних або юридичних осіб (журналістів, медіа, громадські об'єднання, профспілки).

Єдиний портал повідомлень викривачів:

Як користуватися Порталом (інструкція):

Ви можете скористатися також іншими доступними вам каналами, наприклад корпоративними порталами або чат-ботами, але варто пам'ятати, що закон не регулює порядок роботи таких каналів, не гарантує викривачам та заявникам захист щодо їх конфіденційності та анонімності, а також належний порядок розгляду повідомлення.

Контакти спеціально уповноважених органів та ДБР

НАБУ

Поштова адреса для письмових повідомлень: вул. Дениса Монастирського, 3, Київ, 03035

Електронна пошта: povidomlennia_zvernennia@nabu.gov.ua

Телефон: 0-800-213-200

Національна поліція

Поштова адреса: вул. Академіка Богомольця, 10, Київ, 01601 (центральний орган управління)

Електронна пошта: pg.npu@police.gov.ua

Телефони: 102; 0 800 50 02 02; (044) 254 93 93

НАЗК

Поштова адреса: бульвар Миколи Міхновського, 28, м. Київ, 01103

Електронна пошта: info@nazk.gov.ua

Телефон: (044)-200-06-91

ДБР

Поштова адреса: вул. Симона Петлюри, буд. 15, м. Київ, 01032 (центральний апарат)

Електронна пошта: crime@dbr.gov.ua

Телефон: (044) 300 27 07

Як подати повідомлення про корупцію (скрінкаст):

Розгляд повідомлень

Загальний алгоритм розгляду повідомлень про корупцію органами та юридичними особами відповідно до Закону

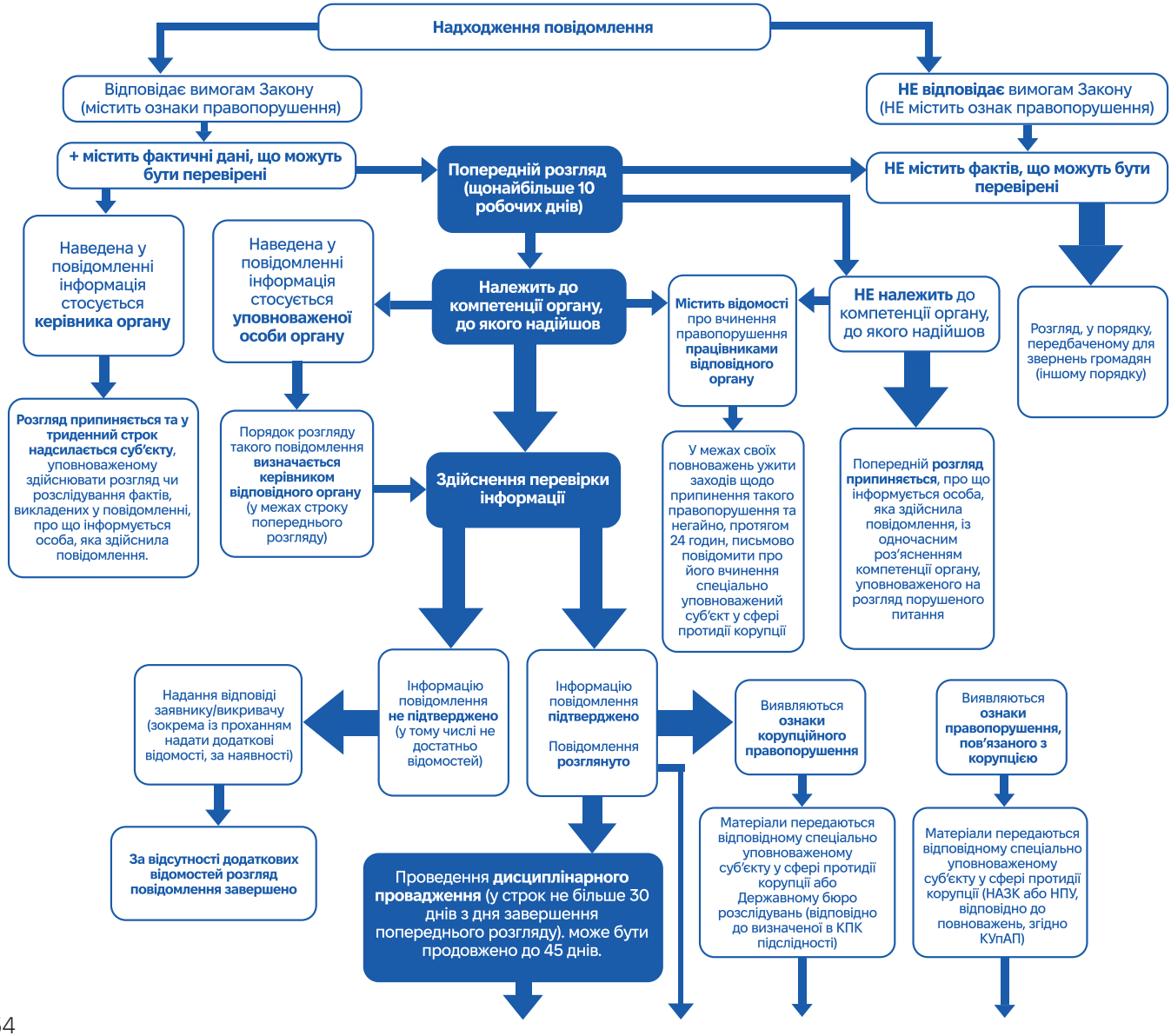

Заява або повідомлення про кримінальний корупційний злочин до правоохоронних органів

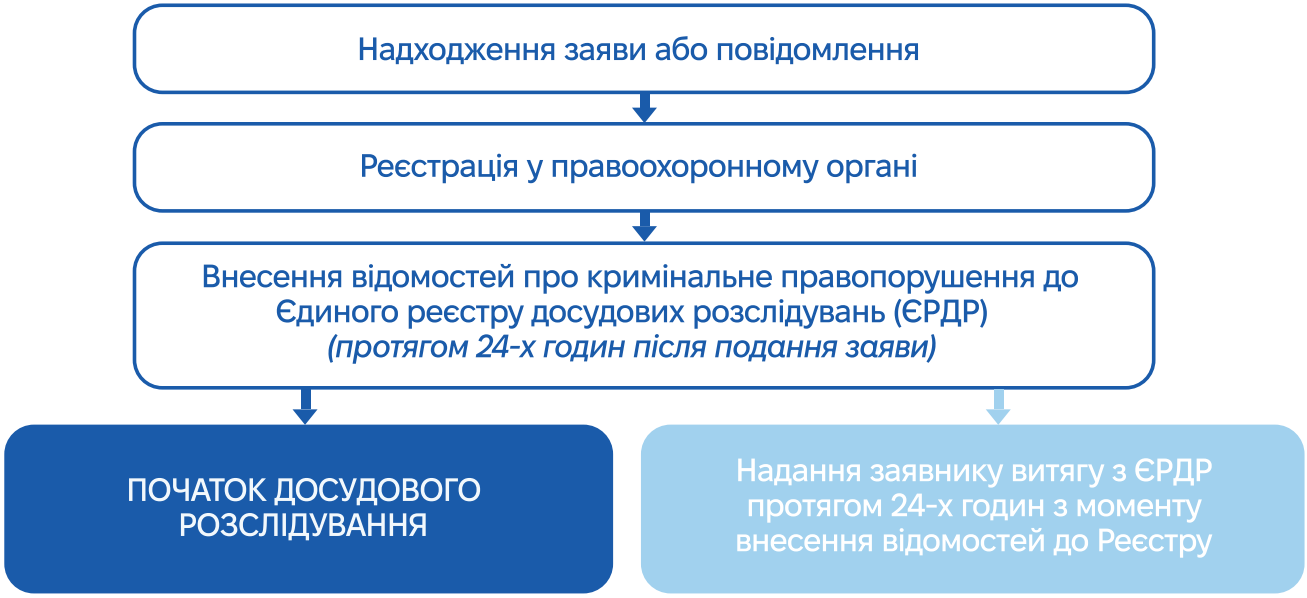

Докладно про початок досудового розслідування — у ст. 214 КПК:

Скарги до установ та організацій стосовно недоброчесних дій працівників, на яких не поширюється дія Закону "Про запобігання корупції", подаються і розглядаються відповідно до Закону "Про звернення громадян":

Звернення громадян, подані анонімно, не підлягають розгляду.

Оскарження дій чи бездіяльності органів

Якщо ваше повідомлення безпідставно не розглянули або розгляд відбувся неналежно, ви маєте право оскаржити дії чи бездіяльність органу, якому повідомили про корупцію.

- Якщо така ситуація виникла із заявою до правоохоронного органу, подати скаргу можна до прокуратури або слідчого судді (за місцем розташування органу, до якого подали заяву, або місцем вчинення правопорушення). Оскарження можливе протягом 10 днів з того моменту, коли заявник дізнався про бездіяльність правоохоронців.
- У ситуації зі зверненням до цивільних органів скарга може бути подана у порядку підлеглості, тобто до органу чи посадовій особі вищого рівня, а також до адміністративного суду.
- Якщо ви вважаєте, що при розгляді повідомлення ваші права були порушені, можна також звернутися до Уповноваженого Верховної Ради з прав людини (омбудсмана):

Список скорочень

- **НАЗК** – Національне агентство з питань запобігання корупції
- **НАБУ** – Національне антикорупційне бюро України
- **САП** – Спеціалізована антикорупційна прокуратура
- **ВАКС** – Вищий антикорупційний суд
- **ДБР** – Державне бюро розслідувань
- **Закон** – Закон України “Про запобігання корупції”
- **ПМ** – прожитковий мінімум для працездатних осіб
- **ККУ** – Кримінальний кодекс України
- **КПК** – Кримінальний процесуальний кодекс України

Цей гайд створено для допомоги усім, хто в тій або іншій формі зіштовхнувся з корупцією та вирішив офіційно повідомити про порушення. Тут зібрано базову інформацію про те, що, куди і як варто повідомляти в таких ситуаціях.

Для кращого сприйняття матеріал подано у спрощеній формі, яка не претендує на юридичну точність та вичерпність формулювань. При цьому кожен розділ має посилання на актуальну законодавчу базу та інші верифіковані джерела.

За цим QR-кодом — електронна версія гайду, яка постійно оновлюватиметься та міститиме актуальну інформацію по кожній темі.

Гайд розроблено і видано в рамках проєкту Програми підтримки ОБСЄ для України «Підтримка розробки ефективних інструментів для запобігання корупції та посилення антикорупційного комплаєнсу в Україні».

В документі висловлено виключно погляди авторів. Вони не обов’язково відображають офіційну позицію ОБСЄ.

Дозволено використовувати текст цього гайду за умови належного посилання на джерело. Продаж цього документа заборонений.
© Всі права захищені.